

NOVÁ SPOLEČENSKÁ PARADIGMATA

Doc. ENZO ESSENZA

Ing. ZBYNĚK VLK

ANOTACE

Světlem politiky a ekonomiky v současnosti probíhá velká vlna změn a otřesů způsobená mnoha vnějšími i vnitřními příčinami. Ukazuje se potřeba změny společenského uspořádání, změny ekonomických poměrů i dalších změn, například ve vztahu k životnímu prostředí nebo k tzv. „třetímu světu“. Události se zrychlují a společenské napětí stoupá, ale politici a experti stále nenabízejí systémová řešení vedoucí k regeneraci společnosti. Na jedné straně je mnoho politiků, kteří nechtějí měnit podle nich dlouhodobě úspěšný model fungování společnosti založený na volném trhu, růstovém modelu ekonomiky a zastupitelské parlamentní demokracii. Tito politici prosazují jen kosmetické změny. Druhým rostoucím trendem je tlak na rozklad tohoto systému a jeho nahrazení různými formami autoritářství. Zároveň v některých částech populace roste touha po zásadní proměně společenského uspořádání, touha po skutečné rovnosti, svobodě a sounáležitosti. Existuje množství pohledů, názorů a řešení toho, jak a co by se mělo změnit, jak by mohl a měl svět vypadat a fungovat, kam by se měl ubírat. V průběhu kurzu se pokusíme najít odpověď na otázku, proč současný ekonomický a společenský model uspořádání světa selhává a zda k němu existují reálné demokratické alternativy.

OBSAH KURZU

V průběhu kurzu se účastníci seznámí s různými formami alternativní ekonomiky jako jsou stárnutí peněz, bezúročná ekonomika, základní příjem apod., jakož i s některými nejznámějšími příklady jejich uplatnění v praxi. Další část kurzu bude věnována politickému uspořádání a systémům správy společnosti. Dnešní formy zastupitelské parlamentní demokracie založené na vládě stran se mohou jevit pro 21. století jako zastaralé a brzdící skutečnou demokracii. Existuje však reálná alternativa? Jednou z alternativ se jeví být ku příkladu přímá demokracie. V rámci kurzu budeme zkoumat, jaká konkrétní forma přímé demokracie by mohla být lepší než dnešní systém a jaká by naopak mohla vést k ještě většímu úpadku.

Od alternativní ekonomiky a možností pro posílení demokracie se přesuneme k oblasti kulturní, zejména otázkou, jak zabránit dalšímu kulturnímu úpadku a obnovit živé kulturní impulzy, které mohou působit podobně jako impulzy v minulých renesancích.

Poslední část kurzu věnujeme návrhům hlubší systémové proměny, týkající se uspořádání společnosti v oblasti ekonomické, politické a kulturní. Představíme vizi “Třetí cesty” (The Third Way) v porovnání se “Sociální trojčlenností” (The Threefold Social Order) jako odpovědi na různé formy kapitalistického a socialistického společenského uspořádání. Ukážeme si, že zavedení nového ekonomického a společenského paradigmatu nesmí vyžadovat nereálné podmínky jako je vytvoření “nového člověka”

nebo vyšší (ve smyslu holistické) vzdělání celého národa. Podmínkou vzniku skutečných alternativ je vzdělávání kulturně kreativních lidí zaměřující se na systémovou proměnu.

Příklady z praxe ukazují, že celostní, systémové změny jsou možné v rámci hodnotově rezonujících komunit, které se pokoušejí uskutečňovat prvky přímé demokracie i alternativní ekonomiky v duchu udržitelného života a ekologie. Představíme si blíže několik neznámějších komunit, jak uplatňují své ideály v praxi a pokusíme se zkoumat, nakolik se opravdu jedná o vhodné modely nové společnosti použitelné pro svět i pro naše lokální podmínky.

Budeme se též věnovat otázce, jak zmiňované principy, koncepty a modely použít ve větším měřítku například v rámci vesnic, měst a regionů a zda je vůbec možné transformovat celkové uspořádání společnosti bez sociálního inženýrství, ideologií a potlačování svobod.

Kurz je možné spolutvořit s účastníky, následující témata jsou proto indikativní:

1. Charakteristika současných ekonomických a finančních systémů
2. Vybrané příklady alternativní ekonomiky a peněžních systémů
3. Sociální politika, základní příjem a daňová reforma
4. Přímá/hluboká demokracie
5. Celistvý leadership (v politice i jiných oblastech)
6. Kulturní úpadek versus kulturní obnova
7. Transformace malé nebo velké
8. Koncept Třetí cesty versus Sociální trojčlennosti

9. Závěr, reflexe, výhled

LITERATURA

- Bobbio, Norberto, Allan Cameron (1997). *Left and Right: The Significance of a Political Distinction*. University of Chicago Press.
- Cílek, Václav, Ač Alexander a kol. (2019). *Věk nerovnováhy*, Nakladatelství Academia
- Dinuš, Peter, Hohoš Ladislav. (2011). *Svet v bode obratu*. VEDA.
- Eisenstein, Charles (2011). *Sacred Economics: Money, Gift, and Society in the Age of Transition*. North Atlantic Books.
- Erdal, David. (2011). *Beyond the Corporation: Humanity Working*. The Bodley Head.
- Faber, Claude. (2006). *Anarchizmus – Příběh revolty*. Levné knihy.
- Giddens, Anthony. *Třetí cesta: Obnova sociální demokracie*. Mladá Fronta, 2001.
- Herrmannstorfer, Udo. (1992). *Jedinec a štát*. AS.
- Chmelár, Eduard. (2003). *Svet nie je na predaj*. Eko-konzult.
- Jílek, Josef. (2009). *Finanční trhy a investování*. GradaPublishing.
- Karpiš, Juraj. (2015). *Zlé peniaze*. INESS.
- László, Ervin. (2007). Posun sveta a možnosti kvantového skoku ľudskej spoločnosti.
<https://institutgaia.sk/posun-sveta-a-moznosti-quantoveho-skoku-ludskej-spolocnosti/>
- Loebl, Eugen. (1967). *Úvahy o duševnej práci a bohatstve národa*. Vydavateľstvo SAV.
- Rifkin, Jeremy. (2020). *The Green New Deal: Why the Fossil Fuel Civilization Will Collapse by 2028, and the Bold Economic Plan to Save Life on Earth*. St. Martin's Griffin.
- Rist, Michael. (1998). *Trojčlennost a svoboda člověka*. Fabula, Hranice.
- Rowbotham, Michael. (1998). *The Grip of Death*. Jon Carpenter Publishing.
- Steiner, Rudolf. (1999). *Hlavní body sociální otázky*. Michael.
- Steiner, Rudolf. (2000). *Národohospodársky kurz*. Fabula.

- Sulík, David. (2010). *Zodpovedná spoločnosť*, Vyd. Vlado Stanko
- Sulík, David. (2012). *Sociálna trojčlennosť*. Vyd. Vlado Stanko
- Šik, Ota. (1990). *Sociálně spravedlivá tržní ekonomika – cesta pro východní Evropu*.
- Usher, Stephen E. The Threefold Social Organism: An Introduction. Rudolf Steiner Web.
https://www.rudolfsteinerweb.com/Threefold_Social_Order.php/Rudolf_Steiner_and_Art.php
- Wahl, Daniel (2016). *Designing Regenerative Cultures*. Triarchy Press.

PROFESNÍ ŽIVOTOPIS LEKTORŮ

Enzo Essenza (* 1968) je vysokoškolský pedagog a inovátor pracující na novém modelu vzdělávání. Založil inkubátor společensky přínosných projektů *Institutions for the Future*, a vede iniciativu s názvem *nextRenaissance*. Magisterský titul obhájil na Harvardské universitě, doktorát absolvoval na Oxfordské universitě a docenturu získal na VŠE. Vyučoval na řadě prestižních universit v ČR i v zahraničí, např. Friedrich-Schiller-Universität Jena či Instituto de Empresa Madrid. Spolu s mezinárodním týmem pracuje na realizaci aktivit orientovaných na udržitelnost, rozvoj hodnot a lidského potenciálu. V celé své práci se snaží pojetí "úspěchu" přesunout z úzkých rámců zaměřených na peníze a moc k vyšším cílům spojeným s individuálním a organizačním rozvojem podporujícími hodnoty vedoucí k smysluplné budoucnosti. Kontakt: essenza@email.cz

Zbyněk Vlk (* 1972) vystudoval Lesnickou fakultu Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, poté pracoval jako lesník na Správě CHKO Jizerské hory. Věnoval se zejména obnově lesních ekosystémů zničených kůrovcovou a imisní kalamitou v osmdesátých letech. V této práci pokračoval i po odchodu ze státní ochrany přírody do neziskové sféry. Vytvořil inovativní projekt obnovy lesních ekosystémů na Smědavské hoře, za nějž získal cenu Ekologický projekt roku 1997 od Nadace ABF. Poté vystudoval tříletý seminář pro učitele waldorfských škol a věnoval se ekovýchově dětí v rámci jednorázových programů i kroužků. Z těch se vyvinula Svobodná škola Ronja, kterou založil a kde vyučuje. Zbyněk Vlk je také autorem projektů Žijící skanzen a Krajina útulná, v jejichž rámci pečuje o místní lidovou architekturu a 14 hektarů krajiny, kde založil meze, tůňky, rybníčky, sady i pestrou květnatou louku. Kontakt: lunaria.jps@seznam.cz